

LECTIO XIX: Η ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΙΛΙΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όταν στη Ρώμη ήταν ύπατοι ο Κικέρωνας και ο Γάιος Αντώνιος (63 π.Χ.), εκδηλώθηκε μια συνωμοσία για τη βίαιη κατάληψη της εξουσίας από τον Λεύκιο Κατιλίνα και τους οπαδούς του. Ο Κατιλίνας είχε προσπαθήσει στις εκλογές του 64 π.Χ. να κερδίσει το υπατικό αξίωμα, αλλά δεν τα κατάφερε· έτσι αποφάσισε να προχωρήσει στο σχέδιο που ετοίμαζε από χρόνια συγκεντρώνοντας γύρω του ξεπεσμένους ευγενείς και πνιγμένους στα χρέη νέους. Ο Κικέρων αποκάλυψε τη συνωμοσία και ανάγκασε τον Κατιλίνα να φύγει από τη Ρώμη. Στην ετρουσκική πόλη Pistorium δόθηκε η αποφασιστική μάχη στις αρχές του 62 π.Χ.

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
Marco Tullio Cicerone et Gaio Antonio consulibus, Lucius Sergius Catilina, nobilissimi generis vir sed ingenii pravissimi, contra rem publicam coniuravit. Eum clari quidam sed improbi viri consecuti erant. Catilina a Cicerone ex urbe expulsus est. Socii eius deprehensi sunt et in carcere strangulati sunt. Ab Antonio, altero consule, Catilina ipse cum exercitu suo, proelio victus, interfectus est. Gaius Sallustius tradit multos etiam milites Romanos in eadem cruentissima pugna occisos esse, multos autem graviter vulneratos esse.	Όταν ήταν ύπατοι ο Μάρκος Τύλλιος Κικέρωνας και ο Γάιος Αντώνιος, ο Λεύκιος Σέργιος Κατιλίνας, από πολύ αριστοκρατική γενιά άνδρας αλλά με πολύ διεστραμμένο χαρακτήρα, εναντίον της πολιτείας συνωμότησε. Αυτόν κάποιои ένδοξοι αλλά αχρείοι άνδρες είχαν ακολουθήσει. Ο Κατιλίνας από τον Κικέρωνα από την είχε εκδιωχθεί. Οι σύντροφοί του συνελήφθησαν και στη φυλακή στραγγαλίστηκαν. Από τον Αντώνιο, τον άλλο ύπατο, ο ίδιος ο Κατιλίνας με το στρατό του σε μάχη αφού νικήθηκε και σκοτώθηκε. Ο Γάιος Σαλλούστιος αναφέρει ότι πολλοί ακόμα Ρωμαίοι στρατιώτες στην ίδια αιματηρότατη μάχη σκοτώθηκαν, πολλοί εξάλλου ότι τραυματίστηκαν βαριά.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ

pravissimi: πρβ. μπράβος << ιτ.
consecūti: socius, secundus
expulsus: pro-pulso
deprehensi: comprehendo
altero: ἕτερος

cruentissimā: < cruor = αίμα· πρβ. κρέας
vulnerātos: < vulnus

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		
ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΡΗΜΑΤΑ
<u>A' ΚΛΙΣΗ</u> ΘΗΛΥΚΑ ✓ Pugna-pugnae = μάχη APΣENIKA ✓ Catilina-Catilinae = Κατιλίνας <u>B' ΚΛΙΣΗ</u> APΣENIKA ✓ Marcus-Marci = Μάρκος ✓ Gaius-Gaii/i = Γάιος ✓ Lucius-Lucii/i = Λεύκιος ✓ Sallustius-Sallustii/i = Σαλλούστιος ✓ Tullius-Tulli/i = Τύλλιος ✓ Antonius-Antonii/i = Αντώνιος ✓ Sergius-Sergii/i = Σέργιος ✓ Vir-viri = άνδρας ✓ Socius-socii = σύντροφος ΟΥΔΕΤΕΡΑ ✓ Ingenium-ingenii/i = πνεύμα/ήθος/χαρακτήρας ✓ Proelium-proelii/i = μάχη <u>Γ' ΚΛΙΣΗ</u> APΣENIKA ✓ Cicero-Ciceronis = Κικέρων ✓ Carcer-carceris = φυλακή ✓ Consul-consulis = ύπατος ✓ Miles-militis = στρατιώτης ΘΗΛΥΚΑ ✓ Urbs-urbis = πόλη ΟΥΔΕΤΕΡΑ ✓ Genus-generis = γένος/έθνος/καταγωγή <u>Δ' ΚΛΙΣΗ</u> APΣENIKA ✓ Exercitus-exercitus = στρατός <u>E' ΚΛΙΣΗ</u> ΘΗΛΥΚΑ ✓ Res-rei = πράγμα,πραγματικότητα <i>Res publica = πολιτεία</i>	<u>B' ΚΛΙΣΗ</u> ✓ Romanus-Romana-Romanum = Ρωμαίος-α-ο/Ρωμαϊκός-η-ο ✓ Publicus-publica-publicum = δημόσιος-α-ο/κοινός-η-ο ✓ Pravus-prava-pravum = διεστραμμένος-η-ο Pravior-pravior-pravius Pravissimus-pravissima-pravissimum ✓ Clarus-clara-clarum = ένδοξος-η-ο Clarior-clarior-clarius Clarissimus-clarissima-clarissimum ✓ Improbus-improba-improbum = αχρείος-α-ο Improbior-improbior-improbius Improbissimus-improbissima-improbissimum ✓ Multus-multa-multum = πολύς-πολλή-πολύ (Plus)/plures-plures-plura Plurimus-plurima-plurimum ✓ Cruentus-cruenta-cruentum = αιματηρός-η-ο Cruentior-cruentior-cruentius Cruentissimus-cruentissima-cruentissimum <u>Γ' ΚΛΙΣΗ</u> ✓ Nobilis-nobilis-nobile = ευγενής-ης-ες/αριστοκρατικός-η-ο Nobilior-nobilior-nobilius Nobilissimus-nobilissima-nobilissimum	<u>A' ΣΥΖΥΤΙΑ</u> ✓ Coniuro-coniuravi-coniuratum-coniurare = συνωμοτώ ✓ Strangulo-strangulavi-strangulatum-strangulare = στραγγαλίζω ✓ Vulnero-vulneravi-vulneratum-vulnerare = τραυματίζω <u>Γ' ΣΥΖΥΤΙΑ</u> ✓ Expello-expuli-expulsum-expellere = διώχνω ✓ Deprehendo/deprendo-deprehendi-deprehensum-deprehendere = πιάνω/συλλαμβάνω ✓ Vinco-vici-victum-vincere = νικώ ✓ Interficio-interfeci-interfectum-interficere = σκοτώνω ✓ Trado-tradidi-traditum-tradere = παραδίδω/αναφέρω ✓ Occido-occidi-occisum-occidere = σκοτώνω ✓ Consequor-consecutus sum-consequi = ακολουθώ
ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ	ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ	ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ
✓ et = και(συμπλεκτικός)	✓ Ex/e+αφαιρετική	✓ Graviter =

✓ sed = αλλά(αντιθετικός) ✓ etiam = επιπλέον(συμπλεκτικός) ✓ autem = εξάλλου/αλλά/όμως(αντιθετικός)	✓ In+αφαιρετική ✓ Cum+αφαιρετική ✓ Ab/a+αφαιρετική ✓ Contra+αιτιατική	σοβαρά/βαριά Gravius Gravissime
ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ		
✓ Is-ea-id = αυτός-η-ο (οριστική) ✓ Ipse-ipsa-ipsum = ο-η-το ίδιος-α-ο (οριστική) ✓ Quidam-quaedam-quoddam = κάποιος-α-ο (αόριστη επιθετική) ✓ Alter-altera-alterum = ο άλλος (από 2) (αόριστη επιθετική και αντωνυμικό επίθετο) ✓ Suus-sua-suum = δικός-η-ο του-της-του (κτητική) ✓ Idem-eadem-idem = ίδιος-α-ο (οριστική)		

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ	ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ
Marco Tullio Cicerone et Gaio Antonio Consulibus, Lucius Sergius Catilina, nobilissimi generis vir sed ingenii pravissimi, contra rem publicam coniuravit: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό	
Marco: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Marcus-Marci Tullio: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Tullius-Tulli/i Cicerone: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού γ' κλίσης Cicero-Ciceronis et: συμπλεκτικός σύνδεσμος Gaio: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Gaius-Gaii/i Antonio: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Antonius-Antonii/i Consulibus: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού γ' κλίσης Consul-consulis Lucius: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Lucius-Lucii/i Sergius: : ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Sergius-Sergii/i	coniuravit: ρήμα Lucius Sergius Catilina: υποκείμενο στο coniuravit vir: ονομαστικός ομοιόπτωτος προσδιορισμός παράθεση στο Lucius Sergius Catilina generis: γενική της ιδιότητας στο vir ingenii: γενική της ιδιότητας στο vir nobilissimi: ονομαστικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο generis pravissimi: ονομαστικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο ingenii contra rem publicam: εμπρόθετος προσδιορισμός της εχθρικής διάθεσης στο coniuravit consulibus: ιδιόμορφη αφαιρετική απόλυτη, Marco Tullio Cicerone: υποκείμενο στο consulibus Gaio Antonio: υποκείμενο στο consulibus

Catilina: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης Catilina-Catilinae nobilissimi: γενική πτώση, ενικός αριθμός, ουδέτερο γένος του επιθέτου β' κλίσης υπερθετικού βαθμού nobilissimus-nobilissima-nobilissimum generis: γενική πτώση, ενικός αριθμός, ουδέτερο γένος του ουσιαστικού γ' κλίσης genus-generis vir: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης vir-viri sed: αντιθετικός σύνδεσμος ingenii: γενική πτώση, ενικός αριθμός, ουδέτερο γένος του ουσιαστικού β' κλίσης ingenium-ingenii/i pravissimi: γενική πτώση, ενικός αριθμός, ουδέτερο γένος του επιθέτου β' κλίσης υπερθετικού βαθμού pravissimus-pravissima-pravissimum contra: πρόθεση + αιτιατική rem publicam: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του σύνθετου ουσιαστικού res publica coniuravit: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρακείμενος, ενεργητική φωνή του ρήματος α' συζυγίας coniuro-coniuravi-coniuratum-coniurare	
Eum clari quidam sed improbi viri consecuti errant: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό	
eum: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος της οριστικής αντωνυμίας is-ea-id clari: ονομαστική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος του επιθέτου β' κλίσης clarus-clara-clarum quidam: ονομαστική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος της αόριστης επιθετικής αντωνυμίας quidam-quaedam-quoddam sed: αντιθετικός σύνδεσμος improbi: ονομαστική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος του επιθέτου β' κλίσης improbus-improba-improbum viri: ονομαστική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος vir-viri consecuti errant: γ' πληθυντικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος υπερσυντέλικος, του αποθετικού ρήματος γ' συζυγίας consequor-consecutus sum-consequi	consecuti errant: ρήμα viri: υποκείμενο στο consecuti errant clari: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο viri improbi: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο viri quidam: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο clari / improbi / viri eum: αντικείμενο στο consecuti errant
Catilina a Cicerone ex urbe expulsus est: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και	

δηλώνει το πραγματικό	
Catilina: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης Catilina-Catilinae a: πρόθεση + αφαιρετική Cicerone: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού γ' κλίσης Cicero-Ciceronis ex: πρόθεση + αφαιρετική urbe: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού γ' κλίσης urbs-urbis expulsus est: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρακείμενος, παθητική φωνή του ρήματος γ' συζυγίας expello-expuli-expulsum-expellere	expulsus est: ρήμα Catilina: υποκείμενο στο expulsus est a Cicerone: εμπρόθετος του ποιητικού αιτίου, ex urbe: εμπρόθετος προσδιορισμός της απομάκρυνσης
Socii eius deprehensi sunt: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό	
Socii: ονομαστική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού socius-socii eius: γενική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος της οριστικής αντωνυμίας is-ea-id deprehensi sunt: γ' πληθυντικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρακείμενος, παθητική φωνή του ρήματος γ' συζυγίας deprehendo/deprendo-deprehendi-deprehensum-deprehendere	deprehensi sunt: ρήμα socii: υποκείμενο στο deprehensi sunt eius: γενική κτητική στο socii
et in carcere strangulati sunt: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό	
et: συμπλεκτικός, παρατακτικός σύνδεσμος in: πρόθεση + αφαιρετική carcere: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού γ' κλίσης carcer-carceris strangulati sunt: γ' πληθυντικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρακείμενος, παθητική φωνή του ρήματος α' συζυγίας strangulo-strangulavi-strangulatum-strangulare	strangulati sunt: ρήμα, socii: εννοούμενο υποκείμενο στο strangulati sunt in carcere: εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο
ab Antonio, altero consule, Catilina ipse cum exercitu suo, proelio victus interfectus est: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό	
ab: πρόθεση + αφαιρετική Antonio: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Antonius-Antonii/i altero: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος της αόριστης επιθετικής αντωνυμίας / αντωνυμικού επιθέτου alter-altera-	interfectus est: ρήμα Catilina: υποκείμενο στο interfectus est ipse: κατηγορηματικός προσδιορισμός στο Catilina victus: χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος (Catilina) και δηλώνει το προτερόχρονο proelio: αφαιρετική του οργανάνου

alterum consule: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού γ' κλίσης consul-consulis Catilina: Catilina: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης Catilina-Catilinae ipse: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος της οριστικής αντωνυμίας ipse-ipsa-ipsum cum: πρόθεση + αφαιρετική exercitu: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού δ' κλίσης exercitus-exercitus suo: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος της κτητικής αντωνυμίας γ' προσώπου suus-sua-suum proelio: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, ουδέτερο γένος του ουσιαστικού β' κλίσης proelium-proelii/i victus: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος της μετοχής χρόνου παρακειμένου και παθητικής φωνής του ρήματος γ' συζυγίας vinco-vici-victum-vincere interfectus est: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος παρακειμένου, παθητική φωνή του ρήματος γ' συζυγίας interficio-interfeci-interfectum-interficere	ab Antonio: εμπρόθετος του ποιητικού αιτίου στο interfectus est consule: ονοματικός ομοιόπτωτος προσδιορισμός παράθεση στο Antonio altero: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο consule cum exercitu: εμπρόθετος προσδιορισμός της συνοδείας suo: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο exercitu
Gaius Sallustius tradit multos etiam milites Romanos in eadem cruentissima pugna occisos esse, multos autem graviter vulneratos esse: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό	
Gaius: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Gaius-Gaii/i Sallustius: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Sallustius-Sallustii/i tradit: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας, ενεργητική φωνή του ρήματος γ' συζυγίας trado-tradidi-traditum-tradere multos: αιτιατική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος του επιθέτου β' κλίσης multus-multa-multum etiam: συμπλεκτικός σύνδεσμος milites: αιτιατική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού γ' κλίσης miles-militis Romanos: αιτιατική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος του επιθέτου β' κλίσης Romanus-	tradit: ρήμα Gaius Sallustius: υποκείμενο στο tradit occisos esse: αντικείμενο στο tradit και ειδικό απαρέμφατο vulneratos esse: αντικείμενο στο tradit και ειδικό απαρέμφατο milites: υποκείμενο στα occisos esse και vulneratos esse (ετεροπροσωπία) Romanos: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο milites multos: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο milites Romanos in pugna: εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου cruentissima: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο pugna eadem: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο cruentissima pugna graviter: επιρρηματικός προσδιορισμός του

Romana-Romanum in: πρόθεση + αιτιατική eadem: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος της οριστικής αντωνυμίας idem-eadem-idem cruentissima: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του επιθέτου υπερθετικού βαθμού β' κλίσης cruentissimus-cruentissima-cruentissimum rugna: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης rugna-rugnae occisos esse: απαρέμφατο, χρόνος παρακείμενος, παθητική φωνή του ρήματος γ' συζυγίας occido-occidi-occisum-occidere multos: αιτιατική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος του επιθέτου β' κλίσης multus-multa-multum autem: αντιθετικός σύνδεσμος graviter: τροπικό επίρρημα vulneratos esse: : απαρέμφατο, χρόνος παρακείμενος, παθητική φωνή του ρήματος α' συζυγίας vulnero-vulneravi-vulneratum-vulnerare	τρόπου.
--	----------------